

Farmann

Norsk forretningsblad.

Ibsen-markering på ville veier

Fra tid til annen dukker det opp, forslaget om å omdøpe Karl Johans gate. Det fremgår at noen finner gatens eksisterende navn krenkende for vår nasjonalfølelse, og de mest fisefornemme blant oss mener bestemt at Oslos hovedgate par excellence fortjener en bedre skjebne enn å forbli oppkalt etter denne oppkomlingen av en fransk soldat. De har sikkert et poeng, men er i så fall halvannet hundre år for sent ute. For fem generasjoner Oslo-borgere (og nordmenn forøvrig) har navnet vært en uløselig del av gatens identitet og den stedlige virkelighetsforståelse som er en del av vår samlede kulturarv. Det er en arv som vi utmerket kan fortsette å leve med, og dette spørsmålet handler om respekt. Ikke respekt for unionskongen (han var forresten på ingen måte den verste monarken Norge har hatt), men respekt for vår egen opplevelse av vår historie, respekt for vårt kulturlandskap og for det fysiske urbanmiljø som også denne byen har maktet å ta vare på.

Men om Karl Johans gate forhåpentligvis – enn så lenge – får være i fred, har omdøperne blinket seg ut nye mål. Denne gangen med Henrik Ibsen som rambukk og brekkstang.

Ikke før vi har lagt jubiléumsåret 2005 bak oss, så får vi nye åremål å hankes med. Og i inneværende år er det Henrik Ibsen det skal handle om. Plutselig gjelder det å gjøre krus på dikteren. Også Rikshovedstadens øvrigheter vil være med på notene, og hva er vel da mer festlig enn at man griper fatt i en av byens gater? Ikke en hvilken som helst gate nei, men en skikkelig prominent og representativ en, som kan omdøpes til ære for jubelanten (om nå dét er den rette betegnelsen når det gjelder åremål for et dødsfall ...).

I Aftenposten Aften 23. januar (i artikkelen med den misvisende titelen ”100 år uten en Ibsen-gate”) kan vi således lese at den 28. april, ”når hovedstadens egne Ibsen-markeringer starter for alvor”, er det planen at Drammensveien mellom Slottet og Solli Plass skal skifte navn til ”Henrik Ibsens gate”. Dette vel å merke dersom byrådsleder Erling Lae og byråd for næring

og kultur Anette Wiig Bryn, får det som de ønsker. Byrådet skal visstnok fatte endelig vedtak i saken onsdag 1. februar. Og avisens debatt- og kronikkredaktør Knut Olav Åmås kommenterer saken med å anføre at ”De fleste oslofolk synes det er utmerket at Henrik Ibsen skal få en større, viktig gate oppkalt etter seg i hovedstaden”.

Hvor har han dét ifra?

Alle Oslo-folk som undertegnede har snakket med – innfødte såvel som innflyttere – synes forslaget om å omdøpe den gjeveste delen av Drammensveien til ”Henrik Ibsens gate” er en dårlig idé – et unødvendig, forfeilet, uformuende og rett og slett fjollet forslag.

Stedsnavn – navn på land og byer, gater og plasser – er en del av vårt fysiske miljøes identitet. Navnene borger for gjenkjennelighet, de er bærere av kontinuitet og formidlere av trygghet.

Hvorfor omdøper man stedsnavn? Åmås gir noe av svaret selv i sin artikkel når han påpeker at ”det er nesten alltid ideologi knyttet til gatenavn”. Omdøping av gatenavn er et ideologisk signal om avstandtagen. Ikke nødvendigvis avstandtagen fra den person eller det fenomen som i en eller annen fortid av en eller annen mer eller mindre fortjenstfull grunn har fått sitt navn knyttet til stedet eller gaten, men avstandtagen fra det bestående. Avstandtagen fra vårt, dagens bestående. Det er et signal fra makthaverne til oss – almuen – om at de forkaster våre tilvante forestillinger og begreper om den virkelighet, innbefattet vår fysiske kulturarv, som omgir oss. Derfor er omdøping av gatenavn fremfor alt en elitistisk handling, som utøves av eksponenter for en arrogant besserwesser-ideologi.

Omdøping av gatenavn er noe man bedriver i land som vi helst ikke vil sammenligne oss med. Det er en idrett som hører hjemme i totalitære regimer. Det er en virksomhet som forbindes med klåfingrede parvenyer eller historieløse operatører som tror seg eslet til å akse rollen som samfunnsomformere og retusjører av fortiden.

I foreliggende tilfelle, geskjeftige operatører som tror de har mandat til å tukle med byens paradegate Drammensveien.

Og Ibsen? Han hadde faktisk en gate, som visstnok ikke var bra nok og som derfor nå har fått navnet Hammersborggaten. Som slett ikke er noe dårlig navn, om nå først dét var poenget ... Men poenget nå synes å være en kollektiv psykose om at nå må vi alle sammen – og byens øvrigheter med – gjøre noe for å hedre vår store dikter, – i og med at det tilfeldigvis er 100 år siden han døde.

Derfor all denne ståk og virak – innbefattet slike uverdige øvelser som gatenavn-omdøping.

Tror vi virkelig at vi hedrer Henrik Ibsens minne på denne måten? Behøver han egentlig å

gjøres gjenstand for feiring, jubilering, markering eller hva man nå skal kalle den ståhei som legges for dagen? Tror vi egentlig at våre besvergelses i anledning av ”Ibsen-året” gjør noe som helst fra eller til for den anerkjennelse og berømmelse som han forlengst har skaffet seg – hjemme og ute – ved egen fortjeneste? I levende live skal Ibsen visstnok ha vært svak for ordener og andre hedersbevisninger. Denslags kan vi gjerne smile av idag, men det rokker ikke ved hans storhet som forfatter.

Ibsen er verdens mest spilte dramatiker (og dét har han vært i over hundre år – give or take Bill Shakespeare, Sofokles & The Bunch ...).

La det synke inn: Henrik Ibsen er i realiteten et selvdrevet og selvgående jubiléum – uansett hva vi måtte finne på av narrestreker for å fortelle oss selv og hverandre hvor stort og viktig det er at det nettopp i år er 100 år siden han gikk bort.

Eller er feiringen bare et uttrykk for vårt behov for å gi oss selv et kulturelt klapp på skulderen? Vår berømte landsmanns navn anvendt som middel til å pleie og massere vår egen forfengelighet? En nasjonal sutteklut?

I tillegg aner vi selvsagt et element av jåleri. Eller tror vi virkelig for ramme alvor at den litterære verdi av Peer Gynt og Brand forringes (eller at opphavsmannens samfunnsmessige anseelse tar skade) om Ibsen-navnet knyttes til et parkeringshus, eller til en hvilken som helst trafikkåre – om det så måtte være det som Åmås omtaler som ”en kort, heslig transportetappe av en gate”? Mener man at dikterens mesterverk blir tilsmusset og besudlet av nærheten til eksos?

Henrik Ibsen klarer seg nok. Hvis leseren av disse linjer – fordi vi tilfeldigvis skriver 2006, eller av annen aktverdig grunn – skulle nære et brennende ønske om å foreta seg noe meningsfylt i forhold til dikteren, så gå hjem og les Byggmester Solness. Etter sigende et vanskelig tilgjengelig drama, men ikke verre enn at man får med seg at det målbærer en innstendig advarsel mot å gi seg i kast med vidløftige prosjekter uten annet mål og mening enn å tilfredsstillere et uklart og forfeilet forfengelighetsmotiv.

Ta lærdom av stykkets moral, – og la Drammensveien være i fred.

Og skulle byrådetts maktmennesker heller foretrekke lettere lektyre, er det ennå ikke for sent å lese Fjellvettregel nr.8: ”Vend i tide, det er ingen skam å snu!”

http://www.farman.no/2006/01/ibsenmarkering_p_ville_veier.html

Comments

Ibsen-året må ses som enda en manifestasjon av dette merkelige selvsentrerte norske perspektivet. I USA og i resten av verden er Ibsen stor i seg selv, det vil si hans verker er store i seg selv, sekundært er han en ”norsk” forfatter. Verden har tatt Ibsen til seg som sin egen og lagt ham til de store forfattere som bryter gjennom tid og sted. Utallige mennesker har satt og setter stor pris på Ibsens verker uten en gang å vite at han er norsk, og det må jo være helt i orden. Men ikke i Norge, i Norge er Ibsen først og fremst norsk, dernest er han en stor forfatter. Vi vil bli dypt fornærmet om noen skulle være så ignorant ikke å vite at Ibsen er norsk. Ibsen-året kan ses som et rop og en påminnelse til alle som kan høre om ikke å glemme at Ibsen er norsk! Are you listening world? He is Norwegian! Norwegian!!

Posted by: Hans Jørgen Lynglimt | [Januar 27, 2006 12:26 EM](#)

Hr. Redaktør,

At opptattheten med Ibsen skulle komme opp på Farmanns sider på selveste 250-årsdagen for Wolfgang Amadeus Mozarts fødsel er kanskje betegnende for nordmenns opptatthet med det norske?

Forøvrig kan L.R. Langslets *Sønnen* anbefales. Boken er en biograf om Susannah og Henrik Ibsens eneste barn – Sigurd Ibsen. Det er alment kjent at Henrik Ibsen med familie bodde en lengre periode i utlandet. Langslet forteller blant annet om at Henrik Ibsen ikke likte å gå til et lokalt sted av frykte for å treffe landsmenn.

Langslet forteller også om at Henrik Ibsen overhodet ikke var engasjert i kampen mot ”svenskekongen” frem mot 1884. Ifølge Langslet er det ting som tyder på at han ikke forsto hva som foregikk.

Videre forteller Langslet at Henrik Ibsen var avvisende overfor Bjørnstjerne Bjørnsons oppfordring til at dikterkollegaen skulle engasjere seg i flaggsaken.

Da Susannah Ibsen forlot denne verden, flyttet Sigurd Ibsen tilbake til kontinentet for godt. Inntrykket man sitter igjen med etter å ha lest *Sønnen* er at Sigurd Ibsen neppe kan karakteriseres som først og fremst norsk. Det samme kan nok sies om faren.

Snur dikteren seg i graven når vi hylder ham som den store nordmann?

J.K. Baltzersen

Posted by: Baltzersen | [Januar 28, 2006 10:52 FM](#)